

Da bi jo dečka vozila, pa tudi ni dovolil, češ: »Kesala se bosta; zlezli bodo mati dol, vsaj kadar bo navkreber, pa jim bo škodovalo.«

In svetoval jima je ter naročil: »Plačajta materi voz, saj vama je ostalo precej denarja, vidva pa pojdita počasi z vozičkom za njimi. Ko bi se tudi vidva peljala, bi morala pustiti voz tukaj, pa za to nimata denarja.«

Težko se je dala mati pregovoriti. Bala se je za sinova. Pa misel, da bo za otroka in zanjo dobro, jo je slednjič omajala, da se pelje nazaj v Prago s pošto. Marsikaj je vzela s seboj na voz, da bi bil otroški voziček lažji. Do štirideset funtov si je v poštnem vozu vsaki lahko naložil zastonj in mu ni bilo treba plačati. Voziček je takó ostal prazen, in pes Vohač ga je skoraj sam vlekel.

Napravili so račun. Plačali so, kar so bili dolžni, poslovali so se, kjer so imeli kakšnega znanca, in vsi so naenkrat odšli iz Toplic. Za mestom so si rekli z Bogom, mati jima je kimala iz pošte, dokler ju je videla, potem so se pa vsi prekrizali in molili, da bi se srečno sešli v Pragi.

(Dalje.)

Počitek na bojnem polju.

Krvavordeče je zašlo solnce za gore. Poslednji žarki še obsevajo vrhove gora in jih odevajo s škrlatasto kraljevo kopreno. Polagoma poneha para in vročina, in hladen, prijeten vetrec zapiha čez široko ravan. Solčni vrhovi utihnejo, utihnejo loke in brenčanje hroščev in drugih krilatih veseljakov. Polagoma tudi odneha grozni krvavi boj po širni planjavi. Le tupatam dahne zamolkel vzdih ali grozopoln strel. Mrak naznanja od napornege dela trudnim vojakom počitek.

Kmalu potihne vse, in tajinstvena tišina zavlada. Le žuborenje hladne vodice se sliši, njeni valčki šepčejo med seboj ter se ubijajo skakljaje s kamena na kamen in obenem zibljejo travnate bilke, ki rasto ob bistrem potočku.

Zavlada skrivnosten mrak. Gori v gozdu se oglasi ponočna ptica, sova. Tiho in mrtvaško zvené njeni glasovi v tišino mraka. Kmalu zagoré milijoni in milijoni svetlih lučic, zvezdic na brezoblačnem nebesnem svodu. Skoz vejevje gozda radovedno kuka srebrna luna ter obseva bojišče. Njeni blede žarki polzé čez krvave mlake, lijejo po pohojeni, raztlačeni in od krogel raztrgani zemlji ter trepečejo nad množico smrtnobledih obrazov, nad nepremičnimi trupli padlih vojakov, ki leže v mlaki

lastne krvi, uničeni od sovražnikov. Nekateri trdno spé ter se bodo vzbudili šele na onem svetu, drugi pa so od bolečin popadali na zemljo ter zdaj glasno vzdihujejo in pričakujejo pomoči.

Ondi nekje se dviga mogočno lipa. Črv časa je razjedel že na mnogih krajih njeno skorjo. Ob njenem vznožju spava nevzdravno spanje mladenič. Nanj so morda starši zrli s ponosom, od njega so pričakovali, da bo še veliko koristil domovini in da bo živel za blagor naroda, kateremu je že zdaj toliko koristil. Sedaj počiva pa v tujini, zadet v prsi od sovražne krogle. Moral je umreti tukaj na poljanah, daleč od domovja. Včeraj je bil pri njem vojaški kurat, da ga je spovedal in mu podal sveto popotnico. Danes pa je srečno, z mirno vestjo zaspal.

Blagor mu, ki se spočije,
v črni prsti v Bogu spi.
Lepše solnce njemu sije,
lepša zarja rumeni.

Nedaleč od mrtvega mladeniča pa umira črnovojnik, družinski oče. Poleg njega kleči vojaški duhovnik, da ga tolaži. Pred eno uro je prejel ranjeni vojak sveto obhajilo, pa čaka zdaj zadnje. Tiho moli vzdihne, ki mu jih narekuje duhovnik ter kliče Zveličarja na pomoč. Le skrb za nepreskrbljene otročiče ga tlači. Žalostno gleda v njih bodočnost ter jih izroča nebeški Materi v varstvo. Ona naj jih varuje, ona naj jih vodi po pravi poti in jim podeli blagostanje in srečo. Z zadnjo močjo dvigne vojak tresočo roko, poseže v žep in pokaže pismo, naslovljeno na ženo, ki ga je spisal med prostim časom. Svečanostno ga izroči duhovnemu očetu ter ga milo prosi, naj skrbi, da pride to pismo v roke njegovih. V pismu iskreno prosi ženo, naj ne žaluje za njim in rajši skrbi za otroke ter jih uči spoštovati očeta, ki je velikodušno žrtvoval življenje za domovino ... Smrtni pot stopa revežu na čelo. Še en vzdih in potem zaspi. Ginjen si obriše duhovnik solzo, ki mu je ob tem prizoru pritekla po licih. Še enkrat pogleda na junaka, čigar ime je zamrlo z njim vred na tem svetu, a bo tem veličastnejše na onem — pa izgine, idoč k drugim tolažbe potrebnim.

Sredi poljane, v mlaki krvi, leži razmesarjen vojak, zadet od sovražne granate. Železni drobcí so mu odtrgali nogi in mu nečloveško razmesarili obraz. Tiho leži tukaj brez znamenja življenja. Umrl je. Nekoliko vstran od njega pa leži njegova kapa. Na njej se blesti podobica Matere božje. Pove nam, da je bil umrlí dober kristjan in goreč častilec nebeške Kraljice. Hrabro se je boril še pred par urami. Bil je eden najhrabrejših in priljubljen pri vsem oddelku. Delo ga je odlikovalo v dneh miru, v boju ga pa ni plašil napor in težave vojaškega življenja. V miru ga je krasila globoka vernost in to vernost je ohranil tudi v dežju krogel, ki so švigale mimo njega. Danes zjutraj pa, okrepčan z močjo sv. obhajila, se je hrabro boril kot lev. Kakor klasje pod srpom so padali vojaki-sovražniki pod njegovim mečem. A tudi njega je zadela smrt, ki ne gleda na moč in ne na junaštvo.

Sv. Francišek, nežen prijatelj narave.

V gozdu med gostim vejevjem stoji vojak na straži. Na rami mu visi nabita puška. Tih je in ne gane se, kar se boji, da prebudi sovražnika. S sokolskim očesom zre sovražno stanje, da poroča potem svojim predstojnikom. Pa kmalu začno njegove misli bloditi po okolici. Pozabi skrbi, in naravna krasota ga premoti, da se zagleda v vrhove gora, posrebrene od bledih luninih žarkov in zvezd. Spomni se domovine in mehko mu je pri srcu. Zamisli se v domače poljane in livade: čeravno nimajo velikega bogastva, so pa vendar njemu nad vse ljube in drage, ker mu varujejo zaklad, biser najlepši in krasnejši od vseh biserov, njegovo drago mater. Solzo si otare ob tem spominu. Gotovo kleči ona sedaj v koči in moli za srečno vrnitev svojega edinca, ki je odšel na bojne poljane.

Daleč nekje se pa vzdiga dim. V globokih jarkih si kuhajo vojaki po dolgotrajnem boju zajtrk, južino in večerjo hkrati. Lačni so in seveda ne gredo prej spat, dokler se ne okrepčajo. Trudni in upehani se vležejo k počitku. Kamen je njih postelja in kamen njih vzglavje. Vendar pa spe trdno, zavedajoč se, da so danes dobro izpolnili svojo dolžnost. Veliko gorja je zdaj pozabljenega. Kri, ki je tako obilo tekla, ni tekla zastonj.

Zopet je prisijalo jutranje solnce in zopet se bodo sprijeli s sovražnikom. Puške bodo spet pokale, granate vršale, šrapneli sikali in — kdo bode zmagal? Upajmo, da z božjo pomočjo mi, ki ne grabimo, le svoje varujemo.

Ina Polhograjska.

Trpljenje za domovino.

red šolo se zbira četa mladih junakov. Oboroženi so s škarjami in s platnenimi vrečami, v njih pa vsak po par okroglih jabolk in velik kos kruha za malico.

»Kam pa greste, vi mladi junaki?« povprašujejo rado-vednež.

»V gozd po robidovo perje, da si bodo vojaki kuhali čaj.«

Ura bije dve. Vojskovodja, gospod nadučitelj, pride in z njim gospodična učiteljica. Vojska se dvigne in glasno žvrgoleč in gostoleč hiti proti gozdu.

»Kam pa?« spet vprašujejo ljudje.

»Za Krivo brdo po liste za čaj. Urno naprej!« To je bila prijetna pot, skoro junaška. Vrisk in petje in smeh in skok. Na mestu se razdelimo v manjše trume in pričnemo naskakovati gostoobrastlo robidovo grmovje. Nekaj časa obiramo molče. Kar zaslišimo od ene strani glas: »Ajs!« Ta glas ne pomeni namreč nič dobrega.

»Kaj pa je?« Gospod nadučitelj priskoči. »Kača?«

»Jožek se je zbodel.«